Haven

Af IngeLise Jespersen

Skovbrynet – Rudolf Steiner vuggestue og børnehave - har en dejlig have. Som navnet fortæller støder den op til skovbrynet i Åløkkeskoven. De høje træer giver en oplevelse af at være midt i naturen og al efter årstiden giver det forskellige oplevelser. At have skoven som nabo betyder også at vi bruger skoven til leg og oplevelser.
En del af haven ligger ud til en villavej og et parkeringsområde. Her har vi et klatrestativ omgivet af et faldunderlag samt et område hvor børnene må grave. Op til huset er der et asfalteret område som vi bruger til lege og i perioder er det muligt at cykle der.
Omkring bålpladsen er der bænke og borde. Ved den ene side en høj med et tårn og en rutsjebane. Ved den anden side er et sandmiljø omkranset af balancebomme af træ. Bag sandkassen ligger vuggestuens have.
Fra bålpladsen skråner grunden ned mod vores overdækkede trelængede hytte. Den er åben op mod bålpladsen og kan have karakter af en amphiscene. Hytten bliver brugt til leg, kreative aktiviteter og til at spise eftermiddagsmad i.
Kigger man op mod bålpladsen har man på venstre hånd et trådhegn ind mod skoven. Her har vi plantet nye små frugttræer og her har børnene skabt en kanal som er i brug når der er meget vand i vandpytterne. På højre hånd er der en mur ind til naboejendommen. Her er lidt beplantning og bænke.

Alsidig personlig udvikling.
Stemningen og ånden i Skovbrynets have skal være med til at skabe livsduelige og livsglade børn.
Haven skal være et sted hvor det er rart og trygt at være og som naturligt indbyder til leg, nysgerrighed og fordybelse. Det skal falde naturligt at prøve kræfter med sig selv og at forfølge det som man har lyst og mod til. Oplevelserne skal være med til at give barnet udfordringer som styrker troen på eget værd og dermed giver mod på nye oplevelser.
Vi skal forsøge at hjælpe barnet med at finde steder hvor der er ro og hvor barnet uforstyrret kan fordybe sig og glemme alt om tid og sted. Det kan være i leg på egen hånd hvor barnet hviler i sig selv og er i harmoni. Eller det kan være at spejle sig i de andre børn, lege ved siden af hinanden eller med hinanden.
Vi ansatte skal være nærværende og lyttende. Vi skal støtte barnet i at træffe gode valg for sig selv. Dermed bliver barnet i stand til at mestre - og udvikle - ansvarlighed for sig selv og fællesskabet. Vi skal værdsætte det unikke og det enestående ved det enkelte barn så barnet oplever at jeg er noget værd - derfor tør jeg.
Vi skal være synlige og troværdige voksne der kan og vil vise vej. Det gør vi ved at indtage forskellige positioner i forhold til barnet. Om vi går foran, ved siden af, eller bagved i aktiviteter afgør barnets udviklingsniveau og læringsmål.

Social udvikling.
Venskaber, fællesskaber og tætte relationer udvikler børn med personlighed og højt selvværd. I haven er der mange muligheder for socialt samvær da der er børn og voksne fra både Elverstuen og Alfestuen.

Børnene kan lege alene, med en ven, eller i en større gruppe. I legen med de andre prøver børnene kræfter med fællesskabets styrker og udfordringer. I legene prøver børnene at have forskellige roller. De skal balancere mellem det at give plads til andre og selv tage pladsen. Det kræver både empati, rummelighed og et godt selvværd at skulle handle i sættet af sociale spilleregler.
Det skal være trygt for børnene at opholde sig i haven. Derfor er det vigtigt at vi ansatte er opmærksomme på hvornår og hvordan vi skal positionerer os i forhold til børnenes leg.
Er der behov for at vi er foran. Så er vi er tydelige – instruerer, sætter aktiviteter i gang.
Er vi ved siden af hvor vi er med til at skabe lege og måske støtter et barn i legen.
Er der behov for at vi er bagved. Så iagttager vi hvad der sker i børnenes samvær og reflekterer over det enkelte barn udvikling og sociale interaktion.
Vi ansatte skal holde hånden under det enkelte barn for der er mange udfordringer i de sociale sammenhænge. Det at udvise omsorg og empati overfor dem som har brug for det.
At passe på sig selv ved at kunne sige til og fra i sociale sammenhænge. At være vedholdende og ikke trække sig når man møder lidt modstand.
Opholdet i haven giver også udfordringer så som; hvordan man nærmer man sig dem man gerne vil lege med? Skal man have en voksen til at hjælpe? Og hvad hvis man får en afvisning? Og hvad gør man når man kommer op at skændes om den bedste skovl?
Her skal vi som ansatte give dem redskaber til at komme videre i legen hvis der opstår konflikter. Vi kan på skift lade børnene fortælle hvad de hver i sær oplevede. Vi kan spørge ind og måske finder børnene en løsning så legen kan fortsætte eller de går hver til sit.
At barnet kan opdage nye venner gennem leg og aktiviteter. Tanja er lige begyndt i børnehaven og er meget glad ved rutsjebanen. Hun spørger en voksen; Skal vi rutsje og vi går hen til højen og Tanja rutsjer. Hun er glad og griner og appellerer til dem der kigger på. En pige fra den anden stue kommer til og de løber gentagne gange op på højen og rutsjer ned igen.

Kommunikation og sprog.
I haven møder børnene kommunikation og sprog i deres kontakt til hinanden og i kontakten til vi ansatte. Et vigtigt grundlag for at lære sproget er at kroppen arbejder med. Børnene lærer gennem kroppen og det er der plads til udenfor.
Når et barn leger for sig selv f.eks. i sandkassen sætter det ofte ord på legen imens det bruger kroppen.
I legen med hinanden udvikles legen i samspil med hinanden. De inspirerer hinanden ved hjælp af sprog og kropslige handlinger. De gentager ofte hvis de finder at noget er sjovt. De bruger deres fantasi og viden til at skabe og udvikle legen. Ofte bruge de vrøvleord, rim og rytmiske gentagelser alt sammen ledsaget af bevægelser. Alt dette giver en træning i både at fortælle, beskrive men også at lytte og forstå for derefter at reagerer ved at handle kropsligt.
Sanglegene fra samlingen udnytter børnene også spontant i legen på legepladsen. Fordi det er et kendt land for børnene fra gruppen kan alle være med.
Legene gentages ofte som en vigtig del af den sproglige tilegnelse.
I samtalen skal børnene opleve at de bliver hørt og at det de siger har værdi. På den måde er vi med til at give børnene medbestemmelse i forhold til livet i haven. Eks. Lege, kreativitet, forslag, gode ideer.

Mulighederne er mange i haven:
Når vi ordner grøntsager: Hvem henter voksdugen og breder den ud? Hvem skal bruge kniv og skærebræt. Hvad for nogen grøntsager skal vi ordne. Farve, konsistens og duft. Dyrker børnene selv grøntsager hjemme osv. Bagefter leger vi en leg om at trække gulerødder op. Dagen efter tilberedes suppen over bålet på legepladsen og vi nyder den til frokost. Et smukt eksempel på en sammenhængende proces som giver børnene en konkret, sanselig, kropslig, sprogleg forståelse.
Når vi saver brænde: Finder savbukke og save frem. Synger "save save brænde" imens vi arbejder.
Når en flok af de yngste laver en kreds og synger "først kommer sommeren". De griner og flere kommer til.

Krop, sanser og bevægelse.
Haven appellerer til at børnene bruger deres krop. Her er der plads til løb og motoriske udfordringer som de kan gå i gang med al efter kunnen og mod. Her er der plads til det som indendørslivet ikke kan rumme.
Barnet tilegner sig læring igennem kroppen. Det aktive udeliv styrker barnets generelle og kropslige sundhed.
I haven har vi legemiljøer som appellerer til at bruge kroppen. Vi har gynge, rutsjebane, klatrestativ med tovbaner, legehus som man også kan kravle op på ved hjælp af tov, sandkasserne omgivet af balancebaner, et område hvor der må graves. Det er dog kun en lille del af motivationen for at børnene får lyst til at bevæge sig.
Krop imiterer krop. Børnene efterligner hinanden og inspirerer hinanden til leg og bevægelse. Både finmotorik og sanser bliver stimuleret i leg i sandkassen hvor der laves sandkager og mad som pyntes med blade, sten og jord. Sandet sigtes for at fremstille "sukker". Der blandes jord, sand og vand og der plukkes blade som bruges til at pynte "maden" med. Naturlegetøj kogler og kastanjer.
Børnene bruger deres fantasi og skaber foranderlighed på legepladsen ved at bygge huler af de gamle juletræer, eller laver vipper af bænke og træstubbe eller bygge og konstruerer huler under borde og i kroge. Børnene flytter rundt på legeting som kogler, og kastanjer.
I haven er ansatte som ved, at krop imiterer krop. Vi er forbilleder og inspirer og motiverer det enkelte barn til at turde, løbe, klatre, hoppe, springe og balancerer. Barnet skal kunne mærke sig selv og sin sansende krop.
Vi kan skabe foranderlighed i haven ved at lave løbebaner, lege følg John, bygge jordenergiftig-baner i sandkassen ved hjælp af fade, gryder o.a., tage håndværkerstigen frem og lade børnene kravle over den.
Vi kan finde stylterne frem fra skuret og gå en tur på dem for at opmuntre børnene til at prøve kræfter med det.
Vi kan male en lang slange på asfalten som inspirerer til at løbe eller hoppe eller spille bold op ad væggen.
Vi kan inddrage børnene i bruge værktøj alt efter deres motoriske kunnen. De kan snitte, save, hamre og flække brænde. At flække brænde er en nødvendig opgave som gavner fællesskabet og der er mange delprocesser i aktiviteten: At slæbe brændet hen til hugge blokken. Flække det og bære det hen til brændestakken og efterfølgende stable det.

Natur, udeliv og science
Vi er ude i haven hver dag. Naturen som pædagogisk rum giver hit-på-somme, undersøgende, fantasifulde og nysgerrige børn. Fantasifulde børn udvikler legen, ser muligheder, får nye ideer, går på opdagelse og spørger: hvad, hvorfor og hvordan?
Vejret inspirerer til impulsive aktiviteter, som tager udgangspunkt i børnenes behov, ønsker og udvikling. Sammen undrer vi os over naturens kræfter, afprøver muligheder og finder svar sammen med børnene.
Regnen giver vandpytter og så bliver der lavet pludder og vandet bliver flyttet hen til den kanal som børnene løbende har udviklet.
Solen kan varme så meget så der bliver behov for at binde stoftelte op for at opholde sig i skyggen og måske lege med vand.
I frost dannes der smukke mønstre på vandpytter og på blade og vi kan fryse vand og lave islygter.
Sneen giver mulighed for at lave engle, bygge snemænd og kælke.
Så er der alt andet vejr tåge, blæst, hagl, torden og regnbuer- alt sammen vejr som opleves og beskrives. Opmærksomhed rettes mod små naturfænomener såsom det fantastiske edderkoppespind med dug på og koglerne som på mystisk vis åbner sig i varmen og lukker sig i kulden.
Børnene eksperimenterer og lærer om naturens kredsløb. Vi forfølger deres nysgerrighed og hit-på-somhed.
Årets gang inviterer til at vi arbejder med de traditioner og aktiviteter som hører årstiden til. Der er sammenhæng mellem de årstidssange vi synger i samlingen og det som børnene kan oplevet udenfor.
Vi sår og planter. Vi følger med i at tingene gror. Vander og passer på planterne.
Vi høster og fremstiller lækre spiselige sager.
I vinterhalvåret er vi særlig opmærksom på de vilde fugle. Børnene er aktivt med til at fodre og observerer fugle – både med hjemmelavede fuglefoderkugler og på foderbrættet.
Vi eksperimenterer med ild, vand, jord og luft – et naturligt udgangspunkt for fællesskab, nysgerrighed, fordybelse og naturvidenskabelig læring i Skovbrynet.
Bålet tændes for at vi sammen kan opleve varmen, lugten af brændt træ, høre flammernes knitren. Vi laver suppe på bålet. Vi brænder pinde. Vi laver stearinbomber eller skrivekul. Vi fortæller historier eller synger.
Ild fænger, fascinerer og giver ro. Bålet har en central rolle i haven. De glohede flammer og ulmende gløder skaber et naturligt fællesskab, hvor nærvær og samhørighed opstår. Ilden giver ro til fordybelse og nysgerrighed; hvad nu hvis.
Vi øver os i at affaldssorterer og genbruge.

Kultur, æstetik og fællesskab
I haven skal vi pleje fællesskabet ved at vi alle sammen oplever værdien og glæden ved at deltager aktivt i vedligeholdelsen af haven. Vi hjælper hinanden med at feje, plante, rive, flytte sand og vande træer og planter. Arbejdsopgaverne er med til at skabe ansvarlige og aktive børn.
Børnene skal understøttes i at være med til at præge haven. Det vil sige at deres ideer til indretning og aktiviteter bliver anvendt. Har de f.eks. lavet et flot kunstværk i sandkassen

som de gerne vil vise frem til deres forældre så kan må vi lave en midlertidig kunstudstilling.
Vi forsøger at indsamle naturmaterialer som børnene kan lege med. Det kan være strandskaller, kastanjer og kogler. Det pirrer børnenes fantasi og skabertrang og alt sammen bliver brugt til at lave små kunstværker såsom mønstre i sandet og lange rækker som dekoration forskellige steder i haven.
Vi bruger også værktøj til at formidle kultur og æstetik. Børnene arbejder med "rigtigt" værktøj så som snitteknive, save, hamre og økser alt sammen med til formidle håndens arbejde. Til en start er børnene tilskuere og får så værktøjet i hænderne når de er parat til det. Det kræver koncentration og vedholdenhed. Ting tager tid. Det gør det også at opnå et resultat. Vel og mærke et resultat som barnet er tilfreds med. Ofte stiller de urealistiske krav til deres egen kunnen.
Traditioner og fælles arrangementer er noget ganske særligt som børn og voksne sammen glæder sig til. Traditioner giver barnet oplevelse af genkendelighed, tryghed og sammenhørighed. En del af vores årstidsfester foregår i haven. Eks. Fuglefesten og afslutning for de kommende skolebørn. Høstfest.
Forældrearbejdsdagen er en fantastisk dag. Vi har et fælles ansvar for at vedligeholde – være kreative og skabe nye tiltag i Skovbrynet. Sammen investerer vi tid og kræfter i at om og udbygge. Sådan en dag, hvor vi arbejder sammen, lærer vi hinanden bedre at kende, og børnene nyder at være sammen med forældre og personale.